

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

ОПАК. Експерти в действие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

«АДМИНИСТРАТИВЕН
КАПАЦИТЕТ»

ПРАВА НА ХОРАТА С УВРЕЖДАНИЯ

София
2008

Съюз на слепите в България

1309София, ул. "Найчо Цанов" № 172;
Тел.: 02 / 812 70 50; Факс: 02 / 812 70 49;

info@sofianet.net; www.ssb-bg.net

Проект “Създаване на ефективен модел за социално-
икономическо развитие на териториалните структури на
Съюза на слепите в България”

Съюз на слепите в България

1309 София, ул. “Найчо Цанов” № 172;
Тел.: 02 / 812 70 50; Факс: 02 / 812 70 49;
E-mail: ssb@sofianet.net; www.ssb-bg.net

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна
програма “Административен капацитет”, съфинансирана от
Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

1. КОНСТИТУЦИЯ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Обнародвана, ДВ, бр. 56 от 13.юли1991 г., в сила от 13.07.1991 г.,
изм. и доп., ... бр. 12 от 6.02.2007 г.

Чл. 48. (1) Гражданите имат право на труд. Държавата се грижи за създаване на условия за осъществяване на това право.

(2) Държавата създава условия за осъществяване на правото на труд на лицата с физически и психически увреждания.

(3) Всеки гражданин свободно избира своята професия и място на работа.

(4) Никой не може да бъде заставян да извършва принудителен труд.

(5) Работниците и служителите имат право на здравословни и безопасни условия на труд, на минимално трудово възнаграждение и на заплащане, съответстващо на извършената работа, както и на почивка и отпуск, при условия и по ред, определени със закон.

2. ЗАКОН ЗА ИНТЕГРАЦИЯ НА ХОРАТА С УВРЕЖДЕНИЯ

Обн., ДВ, бр. 81 от 17.09.2004 г., в сила от 1.01.2005 г., изм, бр.
108 от 19.12.2007 г., в сила от 12.06.2007 г.

Глава четвърта

ОБЛАСТИ ЗА ИНТЕГРАЦИЯ

Раздел I

Профилактика и рехабилитация на уврежданията

Чл. 14. (1) Министерският съвет приема програми за профилактика, в които определя приоритетните цели, мерките и

средствата за предотвратяване на увреждането.

(2) Министерският съвет по предложение на Министерството на здравеопазването приема програма за ранна диагностика и профилактика на генетичните заболявания.

(3) Органите на местното самоуправление, национално представителните организации на хората с увреждания, национално представителните организации за хората с увреждания, национално представителните организации на работодателите и национално представителните организации на работниците и служителите съдействат за предотвратяване на уврежданията чрез:

1. здравна и екологична просвета за ограничаване на рисковите фактори, свързани с начина на живот и с околната среда;

2. здравна профилактика;

3. осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд.

Чл. 15. (1) Хората с трайни увреждания имат право на медицинска и социална рехабилитация.

(2) Медицинската рехабилитация е лечебна дейност, осъществявана от мултидисциплинарни екипи при условията и по реда на Закона за лечебните заведения и на Закона за здравното осигуряване, която включва:

1. поддържаща медикаментозна терапия;

2. физикална терапия;

3. говорна и зрителна терапия;

4. кинезитерапия;

5. ерготерапия;

6. психотерапия;

7. трудово лечение;

8. (изм. - ДВ, бр. 46 от 2007 г.) назначаване на медицински изделия, помощни средства и съоръжения.

(3) Участие в медицинската рехабилитация могат да вземат и семействата на хората с трайни увреждания, когато нуждите на лечебния процес налагат това.

(4) Социалната рехабилитация е създаване на умения за водене на самостоятелен живот чрез рехабилитация на зрението, слуха и говора, двигателна рехабилитация, психологична помощ, предоставяне на социални услуги и други

дейности.

Раздел II

Образование и професионална подготовка

Чл. 16. (1) Към регионалните инспекторати на Министерството на образованието и науката се създават екипи за комплексно педагогическо оценяване и интегрирано обучение на децата с увреждания.

(2) За подпомагане на интегрираното обучение на децата с увреждания се създават ресурсни центрове за интегрирано обучение към Министерството на образованието и науката.

Чл. 17. Министерството на образованието и науката осигурява:

1. обучение на децата с увреждания от предучилищна и училищна възраст в училищата по чл. 26, ал. 1, т. 1 - 10 от Закона за народната просвета и в детските градини по чл. 18 от същия закон;

2. подкрепяща среда за интегрирано обучение на децата с увреждания;

3. ранна слухово-речева, логопедична и психологична рехабилитация и рехабилитация на незрящи и слабовиждащи деца;

4. учебници, учебни помагала, съвременни технологии и технически средства за обучение на децата с увреждания до 18-годишна възраст или до завършване на средното им образование;

5. професионална подготовка на децата с увреждания.

Чл. 18. Министерството на образованието и науката създава възможности за обучение на деца, които имат специални образователни потребности и не са интегрирани в обща образователна среда.

Чл. 19. Лицата, получили увреждане след 16-годишна възраст, имат право на допълнително безплатно обучение по програми за общообразователно и професионално образование и обучение за възрастни, както и на начална рехабилитация по специфични програми за формиране на основни умения.

Чл. 20. Висшите училища осигуряват:

1. подкрепяща среда, специални приспособления, подходящи учебни материали и допълнителна преподавателска

помощ, подпомагащи процеса на обучение и оценяване на хората с увреждания;

2. подготовка на специалисти за работа с хора с увреждания.

Чл. 21. Професионалното обучение на хората с увреждания се осъществява от:

1. Агенцията по заетостта;

2. работодателите или органите по назначаване;

3. (изм. - ДВ, бр. 18 от 2006 г., в сила от датата на влизане в сила на Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз) лицата по чл. 18, ал. 1, т. 3 и 4 от Закона за социално подпомагане, които предоставят социални услуги за хора с увреждания;

4. специализираните предприятия и кооперации.

Раздел III

Трудова заетост

Чл. 22. Трудовата заетост на хората с увреждания се осъществява чрез интегрирана работна среда и в специализирана работна среда.

Чл. 23. (1) Министерството на труда и социалната политика и Агенцията по заетостта разработват и реализират национални програми и мерки за насърчаване на заетостта, осигуряващи равни възможности на хората с увреждания за участие в пазара на труда.

(2) В програмите и мерките по ал. 1 се предвиждат средства за стимулиране на работодателите, които осигуряват заетост на хора с увреждания.

Чл. 24. Работодателят, съответно органът по назначаването, е длъжен да пригоди работното място към нуждите на лице с увреждане при неговото наемане или когато увреждането на лицето настъпи след наемането му на работа, освен когато разходите за това са необосновано големи и биха затруднили сериозно работодателя.

Чл. 25. (1) Работодателят, съответно органът по назначаването, може да кандидатства с проекти пред Агенцията за хората с увреждания за отпускане на средства за:

1. осигуряване на достъп до работното място за лице с увреждане;

2. приспособяване на работното място за лице с увреждане;

3. оборудване на работното място за лице с увреждане.

(2) Агенцията за хората с увреждания ежегодно определя размера на администрираните от нея средства за финансиране проектите на работодателите по ал. 1.

(3) Агенцията за хората с увреждания предоставя средствата по одобрените проекти въз основа на сключен договор с работодателя.

(4) Работодателят наема на работа хора с трайни увреждания за срок не по-кратък от три години след усвояване на средствата по ал. 3.

(5) Работодателят, който не е усвоил средствата съгласно договора по ал. 3 или не е назначил хора с трайни увреждания, възстановява получените суми със законната лихва.

(6) Редът за кандидатстване и отпускане на средства по ал. 1 се определя в правилника за прилагане на закона.

Чл. 26. Работодател, сключил договор по чл. 25, ал. 3, ползва следните преференции, при условие че не ползва такива по реда на Закона за насърчаване на заетостта:

1. средства от републиканския бюджет за 30 на сто от внесените от работодателя осигурителни вноски за държавното обществено осигуряване, задължителното здравно осигуряване и допълнителното задължително пенсионно осигуряване за наетите хора с увреждания по ред, определен с правилника за прилагане на закона;

2. средствата, изразходвани за целите по чл. 25, ал. 1, се отчитат по реда на действащото счетоводно законодателство и при данъчното облагане се прилага общият ред на Закона за корпоративното подоходно облагане.

Чл. 27. (1) От общия брой на работните места по чл. 315, ал. 1 от Кодекса на труда работодателят определя не по-малко от половината за хора с трайни увреждания.

(2) Работодателят е длъжен да уведоми териториалните поделения на Агенцията по заетостта за определените работни места по ал. 1 и да обяви свободните работни места от тях в 14-дневен срок от определянето им.

Чл. 28. (1) Специализирани предприятия и кооперации на хора с увреждания са тези, които отговарят на следните условия:

1. регистрирани са по Търговския закон или по Закона за кооперациите;

2. произвеждат стоки или извършват услуги;

3. имат относителен дял на лицата с увреждания, както следва:

а) за специализирани предприятия и кооперации за незрящи и слабовиждащи лица - не по-малко от 20 на сто от общия брой на персонала;

б) за специализирани предприятия и кооперации на лица с увреден слух - не по-малко от 30 на сто от общия брой на персонала;

в) за специализирани предприятия и кооперации на лица с други увреждания - не по-малко от 50 на сто от общия брой на персонала;

4. вписани са в регистъра по чл. 29 .

(2) Специализираните предприятия и кооперации на хора с увреждания могат да бъдат финансирани от Агенцията за хората с увреждания по целеви проекти и програми по ред, определен в правилника за прилагане на закона.

Чл. 29. (1) Специализираните предприятия и кооперации на хората с увреждания се вписват в регистър в Агенцията за хората с увреждания.

(2) Редът за вписване в регистъра по ал. 1 се определя в правилника за прилагане на закона.

Чл. 30. (Изм. - ДВ, бр. 37 от 2006 г.) Министерският съвет одобрява списък на стоките и услугите, които се възлагат на специализираните предприятия или кооперации на лица с увреждания по реда на Закона за обществените поръчки .

Чл. 31. Изпълнителният директор на Агенцията за хората с увреждания утвърждава програми и проекти за започване и развитие на самостоятелна стопанска дейност на хората с увреждания при условия и по ред, определени в правилника за прилагане на закона.

Раздел IV

Създаване на условия за достъпна жизнена и архитектурна среда

Чл. 32. Държавните органи и органите на местното самоуправление организират устройството и изграждането на урбанизирани територии за населението, включително за хората с увреждания, при условия и по ред, определени в Закона за

устройство на територията.

Чл. 33. Министерството на регионалното развитие и благоустройството създава условия за достъпна жизнена и архитектурна среда за хората с увреждания, като разработва нормативни актове, правила, норми и нормативи за:

1. урбанизираната територия и нейните елементи;
2. сградите, съоръженията и техните елементи;
3. елементите за адаптиране на съществуващи сгради за обществено ползване и прилежащата им околна среда.

Чл. 34. (Изм. - ДВ, бр. 88 от 2005 г.) Министерството на транспорта създава условия за достъп на хората с увреждания до транспортни услуги, като разработва нормативни актове и стандарти за:

1. осигуряване на достъпен транспорт за обществено ползване;

2. внедряване на технически приспособления в общественото пространство и обществения транспорт с цел улесняване придвижването на хората с увреждания;

3. осигуряване на специални условия за движение, спиране, паркиране и престой на пътни превозни средства, управлявани от хора с увреждания или превозващи хора с увреждания;

4. осигуряване на безпрепятствен достъп в обществения транспорт на хора с увреждания, придружени от кучета водачи.

Чл. 35. (Изм. - ДВ, бр. 63 от 2006 г., бр. 108 от 2006 г., бр. 46 от 2007 г.) (1) За предоставяне на помощни средства, приспособления и съоръжения и медицински изделия по чл. 44, ал. 3 Агенцията за хората с увреждания води регистър на лицата, осъществяващи тези дейности.

(2) Дейностите по предоставяне на помощни средства, приспособления и съоръжения и медицински изделия се извършват от лица, регистрирани като търговци по националното законодателство на държава членка или държава от Европейското икономическо пространство.

(3) За вписване в регистъра по ал. 1 лицата подават заявление до изпълнителния директор на Агенцията за хората с увреждания, като прилагат и необходимите документи, определени в наредбата по ал. 5.

(4) В срок до един месец от датата на подаване на заявлението по ал. 3 изпълнителният директор на Агенцията за

хората с увреждания издава удостоверения на лицата, вписани в регистъра.

(5) Министърът на труда и социалната политика издава наредба за изискванията за осъществяване на дейностите по предоставяне на помощни средства, приспособления и съоръжения за хората с увреждания и медицински изделия, посочени в списъците по чл. 35а, ал. 1.

Чл. 35а. (Нов - ДВ, бр. 46 от 2007 г.) (1) Министърът на труда и социалната политика съгласувано с министъра на здравеопазването утвърждава ежегодно списъци на:

1. помощните средства, приспособления и съоръжения за хората с увреждания;

2. медицинските изделия, предназначени за хората с увреждания.

(2) В случай на съмнение дали един продукт е медицинско изделие или помощно средство, приспособление или съоръжение за хора с увреждания, междуведомствена експертна комисия, създадена със заповед на министъра на труда и социалната политика и на министъра на здравеопазването, дава окончателно становище.

(3) Условията и редът за работа на комисията по ал. 2 се определят в правилника за прилагане на закона.

Чл. 36. (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2005 г.) Държавната агенция за младежта и спорта и Министерството на образованието и науката в сътрудничество с общините, спортните федерации и спортните клубове създават условия за социална интеграция на хората с увреждания чрез:

1. приспособяване и предоставяне на спортните обекти и съоръжения за ползване от хора с увреждания;

2. популяризиране на спортни прояви на хора с увреждания чрез средствата за масово осведомяване;

3. подпомагане участието на спортистите с увреждания в тренировъчна и състезателна дейност;

4. подпомагане на извънучилищни детски и младежки дейности.

Чл. 37. (Изм. - ДВ, бр. 28 от 2005 г., бр. 94 от 2005 г.) Министерството на културата в сътрудничество с общините осигурява условия за интеграция на хората с увреждания чрез:

1. предоставяне на специализирана информация за

използване на услуги, маршрути, архитектурно-транспортни и други облекчения в места за обществено ползване, предназначени за отдих и култура;

2. подкрепа за развитие на таланта и насърчаване творческите изяви на хората с увреждания.

Чл. 38. Общините в рамките на предоставената им компетентност осигуряват:

1. изграждането на достъпна архитектурна среда в детските градини и училищата;

2. достъпен обществен превоз на пътници чрез приспособяване на съществуващите масови транспортни средства и въвеждане в експлоатация на технически пригодени за използване от лица с увреждания транспортни средства;

3. достъп на хората с увреждания, придружени от кучета водачи, до местата за обществено ползване;

4. специални транспортни услуги за хората с увреждания;

5. необходимите материални условия и средства за осъществяване на социални контакти на хората с увреждания.

Чл. 39. (1) Българската национална телевизия, Българското национално радио и Българската телеграфна агенция осигуряват информация, достъпна за хората с увреждания.

(2) Медиите по ал. 1 включват в своите програми специализирани предавания за хората с увреждания.

Раздел V

Социално-икономическа защита

Чл. 40. (1) От републиканския бюджет се осигуряват средствата за 30 на сто от внесените от работодателя осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване, задължително здравно осигуряване и допълнително задължително пенсионно осигуряване за работещите по трудово правоотношение в специализираните предприятия, трудово-лечебните бази и кооперациите на хората с увреждания, членувачи в национално представителните организации на хората с увреждания и в национално представителните организации за хората с увреждания.

(2) Средствата по ал. 1 се използват за инвестиции, рехабилитация и социална интеграция на хората с увреждания.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 95 от 2006 г.) Специализираните

предприятия, трудово-лечебните бази, обособените производствени единици и кооперациите ползват данъчни преференции, уредени в Закона за корпоративното подоходно облагане и в Закона за данъците върху доходите на физическите лица.

Чл. 41. (Изм. - ДВ, бр. 95 от 2006 г.) Хората с трайни увреждания, които получават приходи от трудова дейност, ползват данъчни облекчения при условия и по ред, определени в Закона за данъците върху доходите на физическите лица.

Чл. 42. (1) (Изм. - ДВ, бр. 97 от 2006 г.) Хората с трайни увреждания имат право на месечна добавка за социална интеграция според индивидуалните им потребности съобразно вида на увреждането, степента на намалена работоспособност или намалена възможност за социална адаптация.

(2) Добавката по ал. 1 е диференцирана и представлява парични средства, които допълват собствените приходи и са предназначени за покриване на допълнителни разходи за:

1. транспортни услуги;
2. информационни и телекомуникационни услуги;
3. обучение;
4. балнеолечение и рехабилитационни услуги;

5. (отм., предишна т. 6 - ДВ, бр. 105 от 2005 г.) достъпна информация;

6. (предишна т. 7 - ДВ, бр. 105 от 2005 г., изм., бр. 97 от 2006 г.) наем на общинско жилище;

7. (нова - ДВ, бр. 18 от 2006 г., в сила от 1.01.2006 г., изм., бр. 97 от 2006 г.) диетично хранене и лекарствени продукти.

(3) (Нова - ДВ, бр. 97 от 2006 г.) Индивидуалните потребности по ал. 1 се определят въз основа на методика, утвърдена от министъра на труда и социалната политика, по предложение на изпълнителния директор на Агенцията за хората с увреждания и на изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане.

(4) (Преишна ал. 3 - ДВ, бр. 97 от 2006 г.) Общият размер на месечната добавка по ал. 1 се формира като сбор от средствата, определени по ал. 2.

(5) (Преишна ал. 4 - ДВ, бр. 97 от 2006 г.) Добавката се отпуска по предложение на комисията по чл. 13, ал. 2 въз основа на социалната оценка.

(6) (Предишна ал. 5 - ДВ, бр. 97 от 2006 г.) Добавката се отпуска въз основа на молба, подадена от правоимащия или от упълномощено от него лице.

(7) (Предишна ал. 6 - ДВ, бр. 97 от 2006 г.) След преценка на всички обстоятелства, отразени в социалната оценка, директорът на дирекция "Социално подпомагане" или упълномощено от него длъжностно лице издава заповед за отпускането ѝ.

(8) (Предишна ал. 7 - ДВ, бр. 97 от 2006 г.) Заповедта за отпускане или за отказ се съобщава писмено на лицето, подало молба, в 7-дневен срок от издаването ѝ.

(9) (Предишна ал. 8 - ДВ, бр. 97 от 2006 г.) Отказът за отпускане на месечна добавка за социална интеграция задължително се мотивира.

(10) (Изм. - ДВ, бр. 30 от 2006 г., предишна ал. 9, бр. 97 от 2006 г.) Заповедта по ал. 6 се обжалва пред директора на регионалната дирекция "Социално подпомагане" по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(11) (Предишна ал. 10 - ДВ, бр. 97 от 2006 г.) Хората с трайни увреждания, настанени на пълна държавна или общинска издръжка в лечебни заведения, както и в специализирани институции за срок, по-дълъг от един месец, нямат право да получават добавката по ал. 1 за периода на престоя си в тях.

(12) (Предишна ал. 11 - ДВ, бр. 97 от 2006 г.) Вземанията на лицата за месечни добавки за социална интеграция се погасяват в срок три месеца считано от края на месеца, за който се отнасят.

(13) (Предишна ал. 12 - ДВ, бр. 97 от 2006 г.) Определянето на размера, условията и реда за отпускане, прекратяване и възобновяване на добавката по ал. 1 се уреждат в правилника за прилагане на закона.

Чл. 42а. (Нов - ДВ, бр. 97 от 2006 г.) Право на месечна добавка съобразно вида на увреждането имат лицата:

1. със затруднения в придвижването, с намалена работоспособност от 50 до 70 на сто - по чл. 42, ал. 2, т. 1;

2. с трайни слухови и/или зрителни увреждания, довели до намалена работоспособност 71 и над 71 на сто - по чл. 42, ал. 2, т. 5.

Чл. 42б. (Нов - ДВ, бр. 97 от 2006 г.) Право на месечна добавка съобразно степента на намалена работоспособност

имат лицата с трайни увреждания:

1. с 50 и над 50 на сто намалена работоспособност - по чл. 42, ал. 2, т. 3;

2. със 71 и над 71 на сто намалена работоспособност - по чл. 42, ал. 2, т. 1;

3. с над 90 на сто намалена работоспособност, с определена чужда помощ - по чл. 42, ал. 2, т. 2.

Чл. 42в. (Нов - ДВ, бр. 97 от 2006 г.) Децата с намалена възможност за социална адаптация имат право на месечна добавка по чл. 42, ал. 2, т. 1, 3 и 5.

Чл. 42г. (Нов - ДВ, бр. 97 от 2006 г.) (1) Лицата с трайни увреждания с над 90 на сто намалена работоспособност, децата с намалена възможност за социална адаптация и военноинвалидите имат право на добавка по чл. 42, ал. 2, т. 4 , която се предоставя веднъж годишно при наличие на медицинско предписание от лекар специалист.

(2) Лицата с трайни увреждания с определена чужда помощ получават двойния размер на добавката по ал. 1 за покриване на разходите за един придружител, ако ползват такъв.

Чл. 42д. (Нов - ДВ, бр. 97 от 2006 г.) Децата със 71 и над 71 на сто намалена възможност за социална адаптация имат право и на месечна добавка по чл. 42, ал. 2, т. 2.

Чл. 42е. (Нов - ДВ, бр. 97 от 2006 г.) Лицата с трайни увреждания с 50 и над 50 на сто намалена работоспособност имат право на месечна добавка по чл. 42, ал. 2, т. 6 , ако са самотни и договорът за наем е сключен с тях.

Чл. 42ж. (Нов - ДВ, бр. 97 от 2006 г., в сила от 1.01.2007 г.) Лицата с трайни увреждания със 71 и над 71 на сто намалена работоспособност и децата с намалена възможност за социална адаптация имат право на месечна добавка по чл. 42, ал. 2, т. 7 при условия и по ред, определени с наредба на министъра на здравеопазването и министъра на труда и социалната политика.

Чл. 43. (1) Право на месечна добавка в размер 70 на сто от минималната работна заплата за деца с трайни увреждания до 18-годишна възраст и до завършване на средното образование, но не по-късно от 20-годишна възраст, имат:

1. родители (осиновители), когато отглеждат деца с трайни увреждания;

2. семейства на роднини или близки и приемни семейства,

при които са настанени деца с трайни увреждания по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето.

(2) Правоимащите по ал. 1 получават месечната добавка по постоянния си адрес от дирекциите "Социално подпомагане" на Агенцията за социално подпомагане.

(3) Ако децата са настанени на пълна държавна или общинска издръжка в лечебни заведения, както и в специализирани институции за срок, по-дълъг от един месец, правоимащите не получават месечна добавка по ал. 1 за периода на престоя им в тях.

(4) Правото на месечна добавка по ал. 1 се погасява в срок три години считано от края на месеца, за който се отнася.

Чл. 44. (1) Хората с трайни увреждания съобразно своите потребности имат право на целеви помощи и облекчения за:

1. покупка и приспособяване на лично моторно превозно средство и място за паркиране;

2. внос на лично моторно превозно средство;

3. преустройство на жилище;

4. придружители на лица с увредено зрение, лица със затруднения в придвижването и преводачи на лица с увреден слух.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 63 от 2006 г.).

(3) (Изм. - ДВ, бр. 46 от 2007 г.) Хората с увреждания съобразно своите потребности могат да получават целеви помощи и облекчения за покупка и ремонт на помощни средства, приспособления, съоръжения и медицински изделия, посочени в списъците по чл. 35а, ал. 1, с изключение на медицинските изделия, които се заплащат напълно или частично от Националната здравноосигурителна каса.

(4) Размерите на помощите и облекченията, условията и редът за отпускането им се определят в правилника за прилагане на закона.

Чл. 45. (1) Месечните добавки и помощите по чл. 42 , 43 и чл. 44, ал. 1, т. 2 и 4 се освобождават от данъци и такси.

(2) Правото на месечни добавки и помощи е лично. Отказът от това право, както и прехвърлянето му са недействителни.

(3) От месечните добавки и помощи не могат да се правят удържки.

(4) Недобросъвестно получени средства за месечни добавки

и помощи се възстановяват с лихвата по реда за събиране на държавните вземания.

(5) Лицата, недобросъвестно получили месечни добавки и помощи, се лишават от тези добавки и помощи за срок една година.

Чл. 46. Времето, през което лицата са полагали грижи за човек с трайно увреждане и не са били осигурявани, се зачита за осигурителен стаж при пенсиониране при условията и по реда на Кодекса за социално осигуряване. За същия период лицата се смятат за здравноосигурени при условия и по ред, определени в Закона за здравното осигуряване.

Чл. 47. Учащите се хора с трайни увреждания, както и децата на родители с трайни увреждания имат право на стипендии и други облекчения при условия и по ред, определени в Закона за народната просвета и в Закона за висшето образование.

Чл. 48. Общините предоставят на хората с трайни увреждания жилища от общинския жилищен фонд при условия и по ред, определени в Закона за общинската собственост.

3. ЗАКОН ЗА ЗАЩИТА ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ

ЗАКОН за защита от дискриминацията (Загл. изм. - ДВ, бр. 68 от 2006 г.)Обн., ДВ, бр. 86 от 30.09.2003 г., в сила от 1.01.2004 г., ...доп., бр. 100 от 30.11.2007 г., в сила от 20.12.2007 г.

Глава първа

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 4. (1) (Доп. - ДВ, бр. 70 от 2004 г.) Забранена е всяка пряка или непряка дискриминация, основана на пол, раса, народност, етническа принадлежност, човешки геном, гражданство, произход, религия или вяра, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично или обществено положение, увреждане, възраст, сексуална ориентация, семейно положение, имуществено състояние или на всякакви други

признаци, установени в закон или в международен договор, по който Република България е страна.

(2) Пряка дискриминация е всяко по-неблагоприятно третиране на лице на основата на признаците по ал. 1, отколкото се третира, било е третирано или би било третирано друго лице при сравними сходни обстоятелства.

(3) Непряка дискриминация е поставяне на лице на основата на признаците по ал. 1 в по-неблагоприятно положение в сравнение с други лица чрез привидно неутрална разпорежда, критерий или практика, освен ако тази разпорежда, критерий или практика е обективно оправдан/а с оглед на законова цел и средствата за постигане на целта са подходящи и необходими.

Чл. 5. Тормозът на основа на признаците по чл. 4, ал. 1, сексуалният тормоз, подбуждането към дискриминация, преследването и расовата сегрегация, както и изграждането и поддържането на архитектурна среда, която затруднява достъпа на лица с увреждания до публични места, се смятат за дискриминация.

Чл. 6. Забраната за дискриминация действа спрямо всички при упражняването и защитата на предвидените в Конституцията и законите на Република България права и свободи.

Чл. 7. (1) Не представлява дискриминация:

1. различното третиране на лица на основата на тяхното гражданство или на лица без гражданство, когато това е предвидено в закон или в международен договор, по който Република България е страна;

2. различното третиране на лица на основата на характеристика, отнасяща се до признак по чл. 4, ал. 1, когато тази характеристика поради естеството на определено занятие или дейност, или условията, при които то се осъществява, е съществено и определящо професионално изискване, целта е законна, а изискването не надхвърля необходимото за постигането ѝ;

3. различното третиране на лица на основата на религия, вяра или пол по отношение на занятие, осъществявано в религиозни институции или организации, когато поради естеството на занятието или условията, при които то се осъществява, религията, вярата или полът е съществено и определящо професионално изискване с оглед характера на

институцията или организацията, когато целта е законна, а изискването не надхвърля необходимото за постигането ѝ;

4. различното третиране на лица на основата на религия, вяра или пол при религиозно образование или обучение, включително при обучение или образование с цел упражняване на занятие по т. 3;

5. определянето на изисквания за минимална възраст, професионален опит или стаж при наемане на работа или при предоставяне на определени преимущества, свързани с работата, при условие че това е обективно оправдано за постигане на законна цел и средствата за постигането ѝ не надвишават необходимото;

6. определянето на максимална възраст за наемане на работа, което е свързано с необходимостта от обучение за заемане на съответната длъжност или с необходимостта от разумен срок за заемане на длъжността преди пенсиониране, при условие че това е обективно оправдано за постигане на законна цел и средствата за постигането ѝ не надвишават необходимото;

7. специалната закрила за бременни жени и майки, установена със закон, освен ако бременната жена или майката не желае да се ползва от тази закрила и е уведомила писмено за това работодателя;

8. изискванията за възраст и определен от закона трудов или служебен стаж за целите на пенсионното осигуряване;

9. (доп. - ДВ, бр. 68 от 2006 г.) мерките и програмите по Закона за насърчаване на заетостта;

10. различното третиране на лица с увреждания при провеждане на обучение и придобиване на образование за задоволяване на специфични образователни потребности с цел изравняване на възможностите им;

11. определянето на изисквания за минимална и максимална възраст за достъп до обучение и образование, при условие че това е обективно оправдано за постигане на законна цел с оглед естеството на обучението или образованието, или условията, при които то се осъществява, и средствата за постигането на тази цел не надвишават необходимото;

12. мерките в областта на образованието и обучението за осигуряване на балансирано участие на жените и мъжете,

доколкото и докато тези мерки са необходими;

13. специалните мерки в полза на лица или групи лица в неравностойно положение на основата на признаците по чл. 4, ал. 1 с цел изравняване на възможностите им, доколкото и докато тези мерки са необходими;

14. специалната закрила на деца без родители, непълнолетни, самотни родители и лица с увреждания, установена със закон;

15. мерките за защита на самобитността и идентичността на лицата, принадлежащи към етнически, религиозни или езикови малцинства, и на правото им самостоятелно или съвместно с другите членове на своята група да поддържат и развиват своята култура, да изповядват и практикуват своята религия или да ползват своя език;

16. мерките в областта на образованието и обучението за осигуряване на участието на лица, принадлежащи към етнически малцинства, доколкото и докато тези мерки са необходими;

17. (нова - ДВ, бр. 100 от 2007 г.) различното третиране на лица при предоставянето на стоки и услуги, предназначени изключително или основно за представителите на единия от половете, което има за основание законна цел и средствата за постигането ѝ са подходящи и необходими.

(2) Списъкът на дейностите, при които полът е съществено и определящо професионално изискване по смисъла на ал. 1, т. 2, се определя със:

1. наредба на министъра на труда и социалната политика, съгласувано с министъра на вътрешните работи; този списък своевременно се привежда в съответствие с настъпващите изменения в условията на труда, като се преразглежда най-малко веднъж на три години;

2. наредба на министъра на отбраната - за дейностите и длъжностите при кадровата военна служба във въоръжените сили.

Глава втора

ЗАЩИТА ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ

Раздел I

Защита при упражняване правото на труд

Чл. 12. (1) При обявяване на свободно работно място работодателят няма право да поставя изисквания, свързани с признаците по чл. 4, ал. 1, освен в случаите по чл. 7.

(2) Преди сключване на трудовия договор работодателят няма право да иска от кандидата информация за признаците по чл. 4, ал. 1, освен в случаите по чл. 7 или когато това е необходимо за нуждите на проучване за получаване на разрешение за работа с класифицирана информация при условията и по реда на Закона за защита на класифицираната информация.

(3) Работодателят няма право да отказва приемането на работа поради бременност, майчинство или отглеждане на дете.

(4) Работодателят няма право да откаже да наеме на работа или да наеме при по-неблагоприятни условия лице на основата на признаците по чл. 4, ал. 1, освен в случаите по чл. 7.

Чл. 13. (1) Работодателят осигурява еднакви условия на труд без оглед на признаците по чл. 4, ал. 1.

(2) Когато това не би довело до прекомерни затруднения по организацията и осъществяването на производствения процес и в случаите, когато са възможни начини, които компенсират обективно възможните неблагоприятни последици за общия производствен резултат, работодателят осигурява условия на труд, свързани с работното време и почивните дни, съобразени с изискванията на изповядваната от работника или служителя религия или вяра.

Чл. 14. (1) Работодателят осигурява равно възнаграждение за еднакъв или равностоен труд.

(2) Алинея 1 се прилага за всички възнаграждения, плащани пряко или непряко, в брой или в натура.

(3) Критериите за оценка на труда при определяне на трудовите възнаграждения и оценката на трудовото изпълнение са еднакви за всички работници и служители и се определят с колективните трудови договори или с вътрешните правила за

работната заплата, или с нормативно установените условия и ред за атестиране на служителите в държавната администрация без оглед на признаците по чл. 4, ал. 1 .

Чл. 15. Работодателят предоставя на работниците и служителите равни възможности без оглед на признаците по чл. 4, ал. 1 за професионално обучение и повишаване на професионалната квалификация и преквалификация, както и за професионално израстване и израстване в длъжност или ранг, като прилага еднакви критерии при оценка на дейността им.

Чл. 16. Работодателят е длъжен да пригоди работното място към нуждите на лице с увреждания при неговото наемане или когато увреждането на лицето настъпи след наемането му на работа, освен когато разходите за това са необосновано големи и биха затруднили сериозно работодателя.

Чл. 17. Работодател, получил оплакване от работник или служител, който се смята за подложен на тормоз, включително сексуален тормоз, на работното място, е длъжен незабавно да извърши проверка, да предприеме мерки за прекратяване на тормоза, както и за налагане на дисциплинарна отговорност, ако тормозът е извършен от друг работник или служител.

Чл. 18. Работодателят в сътрудничество със синдикатите е длъжен да предприеме ефективни мерки за предотвратяване на всички форми на дискриминация на работното място.

Чл. 19. При неизпълнение на задължението си по чл. 18 работодателят носи отговорност по този закон за актове на дискриминация, извършени на работното място от негов работник или служител.

Чл. 20. Работодателят прилага еднакви критерии при налагане на дисциплинарни наказания без оглед на признаците по чл. 4, ал. 1 .

Чл. 21. Работодателят прилага еднакви критерии при осъществяване на правото си за едностранно прекратяване на трудовия договор по чл. 328, ал. 1, т. 2 - 5, 10 и 11 и чл. 329 от Кодекса на труда или на служебното правоотношение по чл. 106, ал. 1, т. 2, 3 и 5 от Закона за държавния служител без оглед на признаците по чл. 4, ал. 1 .

Чл. 22. Работодателят поставя на достъпно за работниците и служителите място в предприятието текста на закона, както и всички разпоредби на вътрешните правила и на клаузите от

колективния трудов договор, отнасящи се до защитата от дискриминация.

Чл. 23. (1) При поискване работодателят предоставя информация на лицето, което твърди, че са нарушени правата му по този раздел.

(2) Информацията по ал. 1 трябва да съдържа основанието за взетото от работодателя решение, както и други относими данни.

Чл. 24. (1) Работодаателят е длъжен при наемане, когато това е необходимо за постигане целите на този закон, да насърчава да кандидатстват лица, принадлежащи към по-слабо представения пол или етнически групи, за извършване на определена работа или за заемане на определена длъжност.

(2) Работодаателят е длъжен при равни други условия да насърчава професионалното развитие и участието на работници и служители, принадлежащи към определен пол или етническа група, когато те са по-слабо представени сред работниците или служителите, извършващи определена работа или заемащи определена длъжност.

Чл. 25. Териториалните поделения на Агенцията по заетостта са длъжни да осигурят на безработните лица равни възможности за ползване и упражняване на гарантираните им със закон права без оглед на признаците по чл. 4, ал. 1 .

Чл. 26. Лицата имат право на равни условия на достъп до професия или дейност, възможност за упражняването им и на развитието им в тях без оглед на признаците по чл. 4, ал. 1 .

Чл. 27. Разпоредбите на този раздел се прилагат и по отношение на дискриминацията на основата на пол при кадровата военна служба във въоръжените сили, освен за извършването на дейности и заемането на длъжности, при които полът представлява определящ фактор.

Чл. 28. Разпоредбите на този раздел се прилагат съответно и към служебните правоотношения.

Раздел II

Защита при упражняване правото на образование и обучение

Чл. 29. (1) Министърът на образованието и науката и органите на местното самоуправление вземат необходимите

мерки за недопускане на расова сегрегация в обучаващите институции.

(2) Ръководителят на обучаваща институция предприема ефективни мерки за предотвратяване на всички форми на дискриминация на учебното място от страна на лице от педагогическия или непедагогическия персонал или от учащ се.

Чл. 30. Ръководителят на обучаваща институция поставя на достъпно място текста на закона, както и всички разпоредби от вътрешните правила, отнасящи се до защитата от дискриминация.

Чл. 31. Ръководителят на обучаваща институция, получил оплакване от учащ се, който се смята за подложен на тормоз от лице от педагогическия или непедагогическия персонал или от друг учащ се, е длъжен незабавно да извърши проверка и да предприеме мерки за прекратяване на тормоза, както и за налагане на дисциплинарна отговорност.

Чл. 32. Обучаващите институции предприемат подходящи мерки с цел изравняване на възможностите за ефективно упражняване на правото на образование и на обучение на лицата с увреждания, освен когато разходите за това са необосновано големи и биха затруднили сериозно институцията.

Чл. 33. (1) При поискване ръководителят на обучаващата институция предоставя информация на лицето, което твърди, че са нарушени правата му по този раздел.

(2) Информацията по ал. 1 съдържа основанието за взетото от ръководителя или преподавателя решение, както и други относими данни.

Чл. 34. При неизпълнение на задължението по чл. 29, ал. 2 ръководителят на обучаваща институция носи отговорност по този закон за дискриминация на учебното място от страна на служител в администрацията, преподавател или учащ се.

Чл. 35. (1) Лицата, осъществяващи обучение и възпитание, както и съставителите на учебници и учебни помагала са длъжни да предоставят информация и да прилагат методи на обучение и възпитание по начин, насочен към преодоляване на стереотипи за ролята на жената и мъжа във всички сфери на обществения и семейния живот.

(2) Детските градини, училищата и висшите училища включват в своите образователни програми и планове обучение

по проблемите на равенството на жените и мъжете.

(3) Алинея 1 се прилага и за преодоляване на отрицателните стереотипи към лицата, принадлежащи към расови, етнически и религиозни групи, както и по отношение на лицата с увреждания.

Раздел III

Защита при упражняването на други права

Чл. 36. Синдикалните, съсловните и другите професионални организации и организациите на работодатели не могат да поставят изисквания за записване, членуване и участие в дейността им на основата на признаците по чл. 4, ал. 1, освен изискванията за образование в случаите на съсловни и професионални организации.

Чл. 37. Не се допуска отказ от предоставяне на стоки или услуги, както и предоставянето на стоки или услуги от по-ниско качество или при по-неблагоприятни условия, на основата на признаците по чл. 4, ал. 1.

Чл. 38. Държавните и обществените органи и органите на местното самоуправление провеждат политика за насърчаване на балансираното участие на жени и мъже, както и за представителното участие на лица, принадлежащи към етнически, религиозни и езикови малцинства, в управлението и вземането на решения.

Чл. 39. (1) (Изм. - ДВ, бр. 68 от 2006 г.) Ако кандидатите за заемане на длъжност в администрацията на държавните и местните органи са равностойни по отношение на изискванията за съответната длъжност, назначава се кандидатът от по-слабо представения пол.

(2) (Нова - ДВ, бр. 68 от 2006 г.) При наличие на специфични обстоятелства по отношение на равностойния кандидат от по-силно представения пол извън изискванията за длъжността той се назначава, ако това не представлява дискриминация спрямо кандидата от по-слабо представения пол.

(3) (Предишна ал. 2, изм. и доп. - ДВ, бр. 68 от 2006 г.) Алинеи 1 и 2 се прилагат и при определянето на участниците или членовете в съвети, експертни работни групи, управителни, съвещателни или други органи, освен когато тези участници се определят чрез избор и конкурс.

4. ЗАКОН ЗА СОЦИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ

Обн., ДВ, бр. 56 от 19.05.1998 г., ... изм., бр. 59 от 20.07.2007 г., в сила от 1.03.2008 г.

Чл. 2 .....

(3) (Доп. - ДВ, бр. 120 от 2002 г.) Право на социално подпомагане имат българските граждани, семейства и съжителстващи лица, които поради здравни, възрастови, социални и други независещи от тях причини не могат сами чрез труда си или доходите, реализирани от притежавано имущество, или с помощта на задължените по закон да ги издържат лица да осигуряват задоволяване на основните си жизнени потребности.

Чл. 3. (Изм. - ДВ, бр. 120 от 2002 г.) При осъществяване на социалното подпомагане не се допускат пряка или непряка дискриминация, основана на пол, раса, цвят на кожата, етническа принадлежност, гражданство, политически или други убеждения, религия или вяра, увреждане, възраст, сексуална ориентация, семейно положение или произход, членуване в синдикални и други обществени организации и движения.

Чл.12.....

(4) (Предишна ал. 2, доп. - ДВ, бр. 120 от 2002 г.) Условието и редът за предоставянето на социалните помощи и прекратяването им се уреждат с правилника за прилагане на този закон с изключение на целевите помощи за отопление, които се уреждат с наредба на министъра на труда и социалната политика.

5. ЗАКОН ЗА ЗДРАВЕТО

Обн., ДВ, бр. 70 от 10.08.2004 г., в сила от 1.01.2005 г., ... изм., бр. 13 от 8.02.2008 г., в сила от 8.02.2008 г.

Раздел IV

Медицинска експертиза

Чл. 101. (1) За установяване степента на намалена

работоспособност и за потвърждаване на професионална болест се извършва медицинска експертиза.

(2) Медицинската експертиза се организира и ръководи от министъра на здравеопазването и от РЦЗ.

(3) Степента на трайно намалената работоспособност и степента на намалената възможност за социална адаптация на децата до 16-годишна възраст се определят в проценти спрямо възможностите на здравия човек.

(4) Степента на трайно намалена работоспособност на лица, навършили 65-годишна възраст, се определя пожизнено. Преосвидетелстване на тези лица може да се извърши по тяхно искане или по искане на контролните органи на медицинската експертиза.

(5) Принципите и критериите на медицинската експертиза, както и редът за установяване степента на намалена работоспособност и за потвърждаване на професионална болест, се определят с наредби на Министерския съвет.

6. ЗАКОН ЗА ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ

Обн., ДВ, бр. 112 от 27.12.1995 г., ..., изм., бр. 43 от 29.04.2008 г.

Чл.70.....

(2) (Изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) Студентите, докторантите и специализантите - сираци, слепи, глухи, инвалиди с трайни увреждания и намалена работоспособност 70 и над 70 на сто, военноинвалиди и лица, отглеждани до пълнолетието си в домове за отглеждане на деца, лишени от родителска грижа, майки с деца до 6-годишна възраст и диспансеризираните, имат право на специални облекчения, регламентирани в правилниците на висшето училище.

7. КОДЕКС НА ТРУДА

Обн., ДВ, бр. 26 от 1.04.1986 г. и бр. 27 от 4.04.1986 г., ..., изм. и доп., бр. 43 от 29.04.2008 г.

Чл. 8. (1) Трудовите права и задължения се осъществяват добросъвестно съобразно изискванията на законите.....

(3) (Изм. - ДВ, бр. 100 от 1992 г., бр. 25 от 2001 г., бр. 52 от 2004 г.) При осъществяване на трудовите права и задължения не се допуска пряка или непряка дискриминация, основана на народност, произход, пол, сексуална ориентация, раса, цвят на кожата, възраст, политически и религиозни убеждения, членуване в синдикални и други обществени организации и движения, семейно и материално положение, наличие на психически или физически увреждания, както и различия в срока на договора и продължителността на работното време

Раздел III. **Специална закрила на лицата с намалена работоспособност**

Работни места за трудоустрояване

Чл. 315. (1) (Изм. - ДВ, бр. 100 от 1992 г., бр. 2 от 1996 г.) Работодателят с повече от 50 работници и служители е длъжен да определя ежегодно работни места, подходящи за трудоустрояване на лица с намалена работоспособност от 4 до 10 процента от общия брой на работниците и служителите в зависимост от отрасъла на народното стопанство.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 100 от 1992 г.) Частта от общия брой на работниците и служителите по предходната алинея по отрасли на народното стопанство се определя от министъра на труда и социалната политика и от министъра на здравеопазването.

Специализирани предприятия и цехове за лица с намалена

работоспособност (Загл. изм. - ДВ, бр. 25 от 2001 г.)

Чл. 316. (1) (Изм. - ДВ, бр. 100 от 1992 г., доп., бр. 2 от 1996 г.) Министрите, ръководителите на другите ведомства и общинските съвети са длъжни да създават специализирани държавни (общински) предприятия, а работодателите с повече от

300 работници и служители - цехове и други звена за работа на лица с намалена работоспособност.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 100 от 1992 г.) Дейността на специализираните предприятия, цехове и звена по предходната алинея се планира и отчита отделно, а за работниците и служителите в тях се установяват специфични правила за нормиране, отчитане и заплащане на труда по ред, установен от Министерския съвет.

.....

Платен годишен отпуск

Чл. 319. (Изм. - ДВ, бр. 100 от 1992 г., бр. 25 от 2001 г.) Работниците и служителите със загубена работоспособност 50 и над 50 на сто имат право на платен годишен отпуск в размер не по-малко от 26 работни дни.

Трудово възнаграждение

Чл. 320. (1) (Доп. - ДВ, бр. 100 от 1992 г.) Работник или служител, който е трудоустроен по реда на този раздел, получава трудово възнаграждение за изпълняваната работа.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 100 от 1992 г., бр. 25 от 2001 г.) Работник или служител със загубена работоспособност под 50 на сто, който е трудоустроен за определен срок и за новата работа получава по-ниско трудово възнаграждение от възнаграждението на предишната работа, има право на парично обезщетение за разликата в трудовите възнаграждения съгласно отделен закон.

.....

Общи основания за прекратяване на трудовия договор

Чл. 325. Трудовият договор се прекратява без която и да е от страните да дължи предизвестие:

6. (изм. - ДВ, бр. 100 от 1992 г.) когато длъжността е определена за заемане от бременна или от трудоустроен и се яви кандидат, който има право да я заеме;

9. (изм. - ДВ, бр. 100 от 1992 г.) при невъзможност на работника или служителя да изпълнява възложената му работа поради болест, довела до трайна неработоспособност (инвалидност), или по здравни противопоказания въз основа на заключение на трудово-експертната лекарска комисия. В този

случай прекратяването не се допуска, ако при работодателя има друга работа, подходяща за здравното състояние на работника или служителя и той е съгласен да я заеме;

.....

8. ЗАКОН ЗА НАСЪРЧАВАНЕ НА ЗАЕТОСТТА

Обн., ДВ, бр. 112 от 29.12.2001 г. ....изм., бр. 46 от 12.06.2007 г., в сила от 1.01.2008 г., изм. и доп., бр. 26 от 7.03.2008 г.

Раздел VIII

Програми и мерки, осигуряващи равни възможности чрез социално-икономическа интеграция на групи в неравностойно положение на пазара на труда

(Загл. изм. - ДВ, бр. 26 от 2008 г.)

Чл. 52. (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2003 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 38 от 2005 г., доп., бр. 18 от 2006 г.) За всяко разкрито работно място, на което са наети безработни лица с трайни увреждания, включително военноинвалиди, насочени от поделенията на Агенцията по заетостта, на работодателя се предоставят суми съгласно чл. 30а, ал. 2 за времето, през което лицата са били на работа, но за не повече от 12 месеца.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 38 от 2005 г.) За всяко разкрито работно място за наемане на временна, сезонна или почасова работа, на което са наети безработни лица с трайни увреждания, насочени от поделенията на Агенцията по заетостта, на работодателя се предоставят суми съгласно чл. 30а, ал. 2 за времето, през което лицата са били на работа, но за не повече от 6 месеца.

.....

9. КОДЕКС ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ (Загл. изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Обн., ДВ, бр. 110 от 17.12.1999 г., в сила от 1.01.2000 г..... изм.
и доп., бр. 43 от 29.04.2008 г., в сила от 1.01.2008 г.

Раздел II

Пенсии за инвалидност

Право на пенсия

Чл. 71. Осигурените лица имат право на пенсия за инвалидност, когато са загубили напълно или частично работоспособността си завинаги или за продължително време.

Определяне на пенсията за инвалидност

Чл. 72. Пенсия за инвалидност се определя на лица с 50 и над 50 на сто загубена работоспособност.

Начална дата и срок на пенсията

Чл. 73. (1) (Доп. - ДВ, бр. 64 от 2000 г.) Правото на пенсия за инвалидност се поражда от датата на инвалидизирането, а за слепите по рождение и за ослепелите преди постъпване на работа - от датата на заявлението по чл. 94 .

(2) Пенсията за инвалидност се отпуска за срока на инвалидността.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Пенсиите за инвалидност на лицата, навършили възрастта по чл. 68 , се отпускат пожизнено.

Право на пенсия за инвалидност поради общо заболяване

Чл. 74. (Доп. - ДВ, бр. 64 от 2000 г.) (1) (Предишен текст на чл. 74 - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Осигурените придобиват право на пенсия за инвалидност поради общо заболяване, ако са загубили работоспособността си и имат осигурителен стаж, придобит до датата на инвалидизирането, а за слепите по рождение и за ослепелите преди постъпване на работа - до датата на заявлението по чл. 94 , както следва:

1. до 20-годишна възраст и за слепите по рождение и на ослепелите преди постъпването им на работа - независимо от продължителността на осигурителния стаж;

2. до 25-годишна възраст - една година;

3. до 30-годишна възраст - 3 години;

4. (Решение № 5 на КС на РБ от 29.06.2000 г. установява несъответствие с разпоредбите на чл. 5, ал. 2 от конвенции № 37 и 38 на Международната организация на труда - ДВ, бр. 55 от 2000 г., изм., бр. 64 от 2000 г.) над 30-годишна възраст - 5 години;

5. (Решение № 5 на КС на РБ от 29.06.2000 г. установява несъответствие с разпоредбите на чл. 5, ал. 2 от конвенции № 37 и 38 на Международната организация на труда - ДВ, бр. 55 от 2000 г., отм., бр. 64 от 2000 г.).

(2) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Инвалидите по рождение и инвалидите с придобита инвалидност до постъпване на работа придобиват право на пенсия за инвалидност поради общо заболяване при една година осигурителен стаж.

(3) (Нова - ДВ, бр. 112 от 2004 г.) Пенсия за инвалидност поради общо заболяване не се отпуска на лица, на които е отпусната лична пенсия за осигурителен стаж и възраст.

Размер на пенсията за инвалидност поради общо заболяване

Чл. 75. (1) (Изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., бр. 104 от 2005 г., в сила от 27.12.2005 г.) Размерът на пенсията за инвалидност поради общо заболяване се определя, като доходът, от който се изчислява пенсията, се умножи със сумата, образувана от: по един процент за всяка година осигурителен стаж и съответната пропорционална част от процента за месеците осигурителен стаж.

10. ЗАКОН ЗА МЕСТНИТЕ ДАНЪЦИ И ТАКСИ

Обн., ДВ, бр. 117 от 10.12.1997 г., в сила от 1.01.1998 г..... изм. и доп., бр. 110 от 21.12.2007 г., в сила от 1.01.2008 г.

Глава втора. МЕСТНИ ДАНЪЦИ

Раздел I. **Данък върху недвижимите имоти**

Чл. 25. (1) За имот, който е основно жилище, данъкът се дължи с 50 на сто намаление.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 119 от 2002 г.) За имот, който е основно жилище на лице с намалена работоспособност от 50 до 100 на сто, данъкът се дължи със 75 на сто намаление.

Раздел IV. Данък върху превозните средства

Чл. 58. (1) Освобождават се от данък превозните средства на:

4. (изм. - ДВ, бр. 153 от 1998 г., бр. 112 от 2003 г., бр. 100 от 2005 г.) триколката или лекият автомобил - собственост на лице с намалена работоспособност от 50 до 100 на сто, с обем на двигателя до 1800 куб. см и с мощност до 74 kW.

11. ЗАКОН ЗА ДАНЪЦИТЕ ВЪРХУ ДОХОДИТЕ НА ФИЗИЧЕСКИТЕ ЛИЦА

Обн., ДВ, бр. 95 от 24.11.2006 г., в сила от 1.01.2007 г.,
..... бр. 43 от 29.04.2008 г.

Данъчно облекчение за лица с намалена работоспособност

Чл. 18. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2007 г.) (1) Сумата от годишните данъчни основи по чл. 17 за лица с 50 и с над 50 на сто намалена работоспособност, определена с влязло в сила решение на компетентен орган, се намалява със 7920 лв., включително за годината на настъпване на неработоспособността и за годината на изтичане срока на валидност на решението.

(2) Месечната данъчна основа по чл. 42, ал. 2 за доходи от трудови правоотношения на лица с 50 и с над 50 на сто намалена работоспособност се намалява с 660 лв., включително за месеца на настъпване на неработоспособността и за месеца на изтичане срока на валидност на решението.

Данъчно облекчение за дарения

Чл. 22. (1) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 2007 г.) Сумата от

годишните данъчни основи по чл. 17 се намалява с направени през годината дарения:

1. (изм. - ДВ, бр. 113 от 2007 г.) до 5 на сто, когато дарението е в полза на:

а) здравни заведения по чл. 21, ал. 2, т. 1 - 3 от Закона за здравето;

б) лечебни заведения;

в) специализирани институции за предоставяне на социални услуги съгласно Закона за социално подпомагане , както и на Агенцията за социално подпомагане и на Фонд "Социално подпомагане" към министъра на труда и социалната политика;

г) специализирани институции за деца съгласно Закона за закрила на детето , както и на домове за отглеждане и възпитание на деца, лишени от родителска грижа, съгласно Закона за народната просвета ;

д) детски ясли, детски градини, училища, висши училища или академии;

е) бюджетни предприятия по смисъла на Закона за счетоводството;

ж) регистрирани в страната вероизповедания;

з) специализирани предприятия или кооперации на хората с увреждания, вписани в регистъра по чл. 29 от Закона за интеграция на хората с увреждания , както и в полза на Агенцията за хората с увреждания;

и) Българския Червен кръст;

к) културни институти, читалища, както и за целите на културния, образователния или научния обмен по международен договор, по който Република България е страна;

л) юридически лица с нестопанска цел, регистрирани в Централния регистър на юридическите лица с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност, с изключение на организации, подпомагачи културата по смисъла на Закона за меценатството ;

м) фонд "Енергийна ефективност";

н) комуни за лечение на наркозависими;

2. до 15 на сто за дарение за културата;

3. до 50 на сто, когато дарението е в полза на Център "Фонд за лечение на деца".

(2) Общият размер на данъчното облекчение за дарения не

може да превишава 65 на сто от сумата от годишните данъчни основи по ал. 1.

(3) Когато дарението е в непарична форма, неговият размер е цената на придобиване, отразена в документите за придобиване на предмета на дарението от дарителя, ако придобиването е станало до три месеца преди датата на дарението. В останалите случаи размерът на дарението е пазарната цена към датата на предоставяне на предмета на дарението.

(4) За дата на извършване на дарението се смята датата на придобиване на дарението от дареното лице по смисъла на чл. 11 .

(5) (Отм. - ДВ, бр. 113 от 2007 г.).

.....